

Kakršna preja, tako bo platno

Misel in Delo“ je kulturna in socialna revija onega maloštevilnega „kroga naprednih, oziroma mladoliberalnih (ki pa so v resnici malo liberalni) intelektualcev v Sloveniji, ki jim je do nedavnega bil in jim je nemara še danes politični vodja dr. A. Kramar.

V zadnji številki te revije je Alojz Zalokar napisal članek „Brez inteligence?“ kjer berem tudi stavek: „O vodilni vlogi duha in ideje zlasti mladina ne bi smela dvomiti.“ Kako prazne in plevke so se izlile te besede izpod peresa ga. Zalokarja!

Ko sem še smel poučevati na srednji šoli, sem kaj kmalu opazil dvoje: prvič, da mladina ni slepa, temveč ima zelo bister pogled za vse, kar se godi okoli nje, zlasti pa za vse, kar se tiče njenih učiteljev; drugič, da ima mladina izredno oster, skoraj nezmotljiv čut za to, kaj je pravično in kaj krivično, kaj je moralno prav in kaj moralno napak. In ko sem bral zgornji Zalokarjev stavek v reviji „Misel in Delo“, sem se domislil slovenskega profesorja, ki zdaj že tretje leto po sili domuje izven ožje domovine. Izvrsten učitelj je bil, eden izmed redkih, ki je pravilno razumeval svoj učiteljski poklic, človek, ki je skoraj ves čas, svojo telesno in duševno silo dal mladini; in mladina ga je s svojim zdravim čutom cenila kot enega od svojih najboljših učiteljev; če se danes srečam s katerim izmed njegovih učencev, vidim, da ga nobeden ne more pozabiti kot učitelja, ki mu je mnogo, če ne največ dal v njegovih gimnazijskih letih. Kaj je zagrešil ta iskreni in navdušeni vzgojitelj mladine, da je moral iz Slovenije takrat, ko je uradnikom v Sloveniji ravnal usodo edinole in izključno Zalokarjev politični prijatelj dr. Kramar? Mar ni vse žive dni prepričeval mladine „o vodilni vlogi duha in ideje?“ Gotovo jo je. Zagrešil pa je le to, da je tudi s svojim osebnim življenjem dal mladini zgled, da se duh in ideja ne smeta sili uklanjati. To je zagrešil, da je bil značajan ne samo v besedah, marveč tudi v dejanju. In ker je dal mladini zgled značajnosti, ker je tudi v dejanju ravnal po svojem prepričanju, ga je takratni mladoliberalni krog, ki mu je pripadal tudi g. Zalokar, odstranil iz Slovenije. Kaj misli g. Zalokar, da mladina tega ne ve? Mar takratno ravnanje dr. Kramarjeve politične skupine ni bilo udarec v obraz najprimitivnejši morali po naših srednjih šolah? Mar ni prav ta

skupina dala mladini nad vse pohujšljivega zgleda, kako duha in idejo sili uklanjati? Kaj je takrat storil g. Zalokar zoper to prakso? Če me spomin ne moti, je tedaj napisal v „Jutro“ le članek, ki je z njim skušal omiliti in opravičiti to ravnanje z nekakimi časovnimi razmerami. Lepo opravičilo! Če je politična skupna, ki ji pripada tudi g. Zalokar, dala mladini tak zgled, potem res ne vemo, zakaj se g. Zalokar čudi, če marsikateri mladeč zdvomi o vodilni vlogi duha in ideje. Kakršna preja tako bo platno; in kakršno seme seješ, tako žito boš žel. Vendar smo kljub slabemu zgledu, ki ga je slovenski mladini dala dr. Kramarjeva politična skupina, preverjeni, da današnja mladina po slovenskih šolah in na vseučilišču še ve, kaj je sila duha in ideje; prepričani smo, da še zna ceniti nezlomljivo značajnost in da je tudi sama v svojih najboljših tako čvrsto značajna, da bo rajši žrtvovala svoje osebne koristi, kot da bi se odpovedala ideji zavoljo kakršnihkoli grožnja. Vse vendarle še ni naprodaj!

S. L e b e n.

Nekaj poglavitnih kulturnih teženj slovenskega naroda

V dobi pomlajenega slovenskega kulturnega razmaha stojimo pred vrsto potreb, ki so osnovni pogoji za nadaljnjo graditev naše kulture. Treba bo strnjenega in odločnega dela, da se v bližnji bodočnosti zadosti tem potrebam. Zato je prav, da se z njimi seznani vsa naša javnost in tudi javni činitelji, ki so pred sedanostjo in pred zgodovino odgovorni za delovanje na svojih mestih.

Ena izmed prvih teh potreb je ustanovitve Akademije znanosti in umetnosti.

Nič manj važna ni tako dolgo že zaželena izpopolnitev univerze. Tu sem spada zlasti dograditev medicinske fakultete, izpopolnitev vseh inštitutov, katerim naj bi primerni krediti omogočili dostojno službo vedi, ki so ji posvečeni.

Graditev univerzitetne knjižnice se po nepotrebnem zavlačuje zdaj že nekaj let, dasi je nujna in nič več odložljiva.

K tem ustanovam se sama po sebi pridružuje še potreba po slovenski umetnostni akademiji

in po ustanovitvi dramatične šole.

Ko nadalje ponavljamo in podčrtavamo že tolikokrat v vsem našem časopisju objavljeni klic po popolni gimnaziji v Prekmurju, bi tu sem pripisali še splošno težnjo,